

คำวินิจฉัย (ฟัตวา) จุฬาราชมนตรี ที่ 04/2554

เรื่อง การชำระล้างหรือทำความสะอาดวัตถุอุปรณ์ผลิตอาหาร หรือสถานที่ ด้วยน้ำที่ผ่านการบำบัดด้วยวิธีทางธรรมชาติ หรืออาจใช้สารเคมีช่วย

คำถาม : การชำระล้างหรือทำความสะอาดวัตถุอุปรณ์ผลิตอาหาร หรือ
สถานที่ ด้วยน้ำที่ผ่านการบำบัดด้วยวิธีทางธรรมชาติ หรืออาจใช้สารเคมีช่วย
ในการบำบัดน้ำเสียเพื่อสามารถนำกลับมาใช้ใหม่อีก ซึ่งเป็นแนวทางที่ทางสถาน
ประกอบการบางแห่งมีการดำเนินการในลักษณะดังกล่าว มีข้อชี้ขาดอย่างไร ?

คำวินิจฉัย

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وصحابه أجمعين ... وبعد :

โดยปรกติแล้ว น้ำที่นำไปใช้ในการทำความสะอาดสิ่งต่างๆ และถูกปล่อยทิ้งลงสู่ท่อน้ำทิ้ง
หรือบ่อน้ำทิ้งหรือบ่อบำบัดจะมี 2 ชนิดคือ น้ำมุตตะฮ์มัล หมายถึงน้ำที่ใช้ในการทำความสะอาด
ร่างกาย เสื้อผ้าและอุปรณ์ทำครัวซึ่งเป็นน้ำสุดท้ายในการล้าง และน้ำมุตตะฮ์ญีส หมายถึงน้ำที่ใช้
ล้างนะญีส (สิ่งสกปรก) ครั้งแรกหรือน้ำที่เจือปนนะญีสและสิ่งปฏิกูล น้ำมุตตะฮ์มัลนั้นเป็นน้ำที่สะอาด
แต่ไม่มีคุณสมบัติในการทำความสะอาดสิ่งอื่นได้อีก ส่วนน้ำมุตตะฮ์ญีสเป็นน้ำที่ไม่สะอาดเนื่องจาก
ปนเปื้อนนะญีสและไม่สามารถใช้ทำความสะอาดสิ่งอื่นได้

ทั้งนี้ ตามหลักศาสนบัญญัติอนุญาตให้ทำการยกหะดัษ (การอาบน้ำชำระล้างร่างกายหลังการ
ร่วมประเวณีและหมดประจำเดือน) และการขจัดนะญีส (สิ่งสกปรก) โดยใช้น้ำมูกฏลัก คือน้ำสะอาด
ทั่วไปที่มีคุณสมบัติในการทำความสะอาดสิ่งอื่นได้ เช่น น้ำฝน น้ำบ่อ เป็นต้น สำหรับน้ำมุตตะฮ์มัล
นั้น นักวิชาการสังกัดมัซฮับอัช-ชาฟีอีฮ์ มีความเห็นต่างกันว่าเป็นน้ำมูกฏลักหรือไม่ ตามทัศนะที่
ถูกต้องที่สุดถือว่าไม่ใช่ น้ำมูกฏลัก ส่วนทัศนะที่สองถือว่าเป็นน้ำมูกฏลัก⁽¹⁾ อย่างไรก็ตาม เมื่อน้ำ

(1) อัล-มััจญุมอ์ ชัรฮุลมุฮัซซับ : 1/125

มุสตะฮัมมัลมีปริมาณถึง 2 กุลละฮ์ (ประมาณ 270 ลิตร) โดยเก็บรวบรวมเอาไว้ภายหลังการใช้ น้ำนั้นในการล้างหรือการทำความสะอาดที่เป็นฟรุฎหรือสุนนะฮ์จนมีปริมาณ 2 กุลละฮ์ขึ้นไป ตาม ทศนะที่ถูกต้องที่สุดถือว่าน้ำนั้นเป็นน้ำสะอาดและสามารถใช้ทำความสะอาดสิ่งอื่นได้และเมื่อน้ำ มุสตะฮัมมัลถูกนำไปรวมกับน้ำที่มีใช้น้ำมุสตะฮัมมัลแล้วมีปริมาณถึง 2 กุลละฮ์ น้ำที่ถูกรวบรวมไว้ ทั้งหมด ก็กลายเป็นน้ำที่สามารถทำความสะอาดสิ่งอื่นได้⁽¹⁾

ส่วนกรณีของน้ำที่ปนเปื้อนนะญิส (มุตะหนัจญิส) นั้นไม่สามารถใช้ชำระล้างสิ่งอื่นให้สะอาดได้ ยกเว้นในกรณีเพิ่มปริมาณของน้ำที่สะอาดเข้าไปจนทำให้ปริมาณโดยรวมของน้ำนั้นมีปริมาณ 2 กุลละฮ์ ขึ้นไป กรณีนี้นักวิชาการสังกัดมัซฮับอัช-ชาฟีอีย์ให้รายละเอียดดังนี้

ก. หากการเป็นนะญิสของน้ำนั้นมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอันได้แก่ สี กลิ่น และรสของน้ำโดยที่น้ำนั้นมีปริมาณมากกว่า 2 กุลละฮ์ (ประมาณ 270 ลิตร) น้ำนั้นจะกลายเป็นน้ำ สะอาดได้ด้วยการที่ความเปลี่ยนแปลงสภาพของน้ำนั้นหมดไปด้วยตัวของมันเองหรือด้วยการเติมน้ำอื่นที่สะอาดเข้าไป

ข. หากการเป็นนะญิสของน้ำนั้นมีสาเหตุมาจากการมีปริมาณน้อยแล้วมีนะญิสเจือปน โดยที่ น้ำนั้นมีปริมาณไม่ถึง 2 กุลละฮ์ น้ำนั้นจะสะอาดได้ด้วยการเติมน้ำอื่นที่สะอาดเข้าไปจนมีปริมาณโดย รวมถึง 2 กุลละฮ์⁽²⁾ ดังนั้นเมื่อน้ำที่ปนเปื้อนนะญิสถูกเพิ่มปริมาณของน้ำที่สะอาดจนมีปริมาณถึง 2 กุลละฮ์ ตามมัซฮับอัช-ชาฟีอีย์ ย่อมถือว่าอนุญาตให้ใช้น้ำนั้นชำระล้างสิ่งอื่นได้ ถึงแม้ว่านะญิสนั้น ได้ละลายไปในน้ำนั้นแล้วก็ตาม ย่อมถือว่าการชำระล้างสิ่งอื่นด้วยน้ำนั้นใช้ได้ตามทศนะที่ถูกต้อง ในมัซฮับเช่นกัน⁽³⁾

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการบำบัดน้ำเสียในปัจจุบัน จะใช้วิธีการรวบรวมน้ำเสียไว้ใน บ่อพักแล้วใช้วิธีการทางธรรมชาติ เช่น การตกตะกอน เป็นต้น และมีวิธีการที่มนุษย์เข้าไปมีส่วน เช่น การแยกสิ่งปฏิกูลหรือขยะออกจากน้ำ การใช้เครื่องตีฟองอากาศเพื่อเพิ่มออกซิเจนให้กับน้ำ การเปิดน้ำเข้าสู่บ่อน้ำวนเพื่อให้น้ำมีการไหลเวียนและเคลื่อนที่ การกักน้ำไว้ในบ่อพักแล้วเติมสารเคมี เช่น คลอรีน เพื่อฆ่าเชื้อโรค ตลอดจนการเติมน้ำที่สะอาดเข้าไปในบ่อพักน้ำ เป็นต้น กระบวนการ ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการผลิตน้ำประปาและน้ำที่ใช้ในการอุตสาหกรรม กอปรกับการใช้หลักการ ทางนิติศาสตร์ว่าด้วยการแปรสภาพ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการร่วมสมัย

(1) อัล-ฟิกฮุลอิสลามีย์ ว่า อะดิลละตุฮฺ: ดร.วะฮ์บะฮ์ อัช-ชูฮ์ยัลลี : 1/125-126, มะบาฮิษ อัล-อิบาดาตุ ฟีลฟิกฮิล อิสลามีย์; ดร.นัศร์ ฟูรีด มุฮัมมัด วาคิล และคณะ : หน้า 29-30
 (2) อัล-มุฮ์ซัซ : 1/6-7, อัล-มััจญูมู : 1/183-195, อัล-ฟิกฮุลอิสลามีย์ ว่า อะดิลละตุฮฺ : 1/185
 (3) อัล-ฟิกฮุลอิสลามีย์ ว่า อะดิลละตุฮฺ: 1/186, อะฮ์กามูฏวอะฮ์อะฮ์ อะลล์มะซาฮิบ อัล-อัรวะอะฮ์; ดร.อบู สะรีฮ์ มุฮัมมัด อับดุลฮาดีย์ : หน้า 24

จึงวินิจฉัยได้ว่า

น้ำที่ผ่านการบำบัดตามกระบวนการและขั้นตอนอย่างเป็นระบบและทันสมัยในปัจจุบันมีสภาพเป็นน้ำมูถลัก ซึ่งเป็นน้ำสะอาดและมีคุณสมบัติในการใช้ชำระล้าง ทำความสะอาดวัตถุติด อุบัติการณ์ผลิตอาหาร หรือสถานที่ได้ตามหลักศาสนบัญญัติ

والله اعلم بالصواب

อาคิส พิทักษ์คุมพล

จุฬาราชมนตรี

